

مشمشه

مشمشه بیماری باکتریایی واگیردار و خطرناکی است که بیشتر در **تک‌سمی‌ها** مشاهده می‌گردد. این بیماری بسیار کشنده در **اسبها** بیشتر دیده شده و از بیماری‌های مشترک انسان و دام است.

ویروس بیماری به سادگی با نور، گرما و ضدعفونی‌کننده‌های معمولی از بین می‌رود و بنظر نمی‌رسد در جاهای آلوده بیش از شش هفته زنده بماند. اسب‌ها، قاطر‌ها و الاغ‌ها از گونه‌های معمول درگیر می‌باشند.

جانورانی که از تغذیه بدی برخوردارند یا در جای نامناسب نگهداری می‌شوند از حساسیت بیشتری برخوردارند.

انسان نیز در زمره جانداران حساس به این عامل عفونی است که بیشتر موارد بیماری منجر به مرگ می‌شود. جانوران آلوده یا حاملینی که در ظاهر تندرست بوده و از بیماری جان سالم به در برده‌اند، از عمده‌ترین منابع آلودگی به‌شمار می‌آیند.

روش انتشار آلودگی بدین صورت است که آسیب‌ها و ضایعات ناشی از باکتری در ناحیه شش‌ها **آیسه** مانند پاره شده و عامل بیماری به درون برونشبول‌ها راه یافته و باعث عفونی شدن راه‌های تنفسی بالایی می‌گردد که با دفع شدن **ارگانیسم** باکتری مولد از بینی و دهان امکان انتشار و انتقال آن فراهم خواهد شد.

انتشار بیماری بیشتر از راه بلع مواد غذایی آلوده با منشا ذکر شده اتفاق می‌افتد که در این زمینه **آبشخورهای** مشترک و آلوده نقش به‌سزایی خواهند داشت.

تماس مستقیم با پوست آلوده و وسایل تیمار (مانند غشو) اگر چه می‌تواند خطر آفرین باشد لیکن گاهی ایجاد بیماری پیشرونده می‌نماید. همچنین انتشار بیماری از راه استنشاقی نیز می‌تواند اتفاق بیفتد ولی این شکل آلودگی در شرایط طبیعی بسیار نادر می‌باشد. به‌طور کلی اسب‌دارها که در ارتباط مستقیم و تنگاتنگ با اسب‌ها هستند و به‌ویژه دامپزشکانی که بدون دقت عمل لازم اقدام به کالبد گشایی حیوانات آلوده می‌کنند، در برابر خطر قرار دارند.

فرم حاد بیماری: **تب بالا**، **سرفه**، آبریزش بینی همراه با گسترش سریع زخم‌هایی روی مخاط بینی و همچنین ندولهایی بر روی پوست قسمت زیرین دست‌ها یا شکم بروز می‌نماید. مرگ در اثر سپتیسمی (ورود میکروب به خون) ظرف چند روز اتفاق می‌افتد. فرم مزمن بیماری: در این فرم از بیماری نشانه‌های بالینی به اندام‌های مبتلا که دچار ضایعات شده‌اند، بستگی خواهد داشت. هنگامی که موضعی شدن اصلی در ریه اتفاق بیفتد سرفه مزمن، تنفس دردناک و خونریزی‌های مکرر از بینی اتفاق خواهد افتاد. اشکال مزمن پوستی و بینی بیشتر با هم اتفاق می‌افتند. ضایعات مربوط به بینی بر روی قسمت‌های زیرین دیواره میانی و قسمت غضروفی میانی شکل می‌گیرند. ضایعات ذکر شده نخست به صورت ندولهایی با قطر یک سانتیمتر بوده که کم‌کم زخمی شده و نهایتاً به یکدیگر متصل می‌شوند. در مراحل نخستین تراوش‌های بینی به‌گونه‌ی سرریزی بوده که ممکن است یک طرفی باشد ولی بعداً به شکل چرکی و سرانجام به شکل خون‌آلود در می‌آیند که معمولاً همراه با بزرگ شدن غدد لنفاوی زیر فکی خواهد بود.

شکل پوستی بیماری (سراج یا Farcy) با پیدایش **ندول‌های** زیر پوستی (به قطر ۱۲ سانتیمتر) تشخیص داده می‌شود که به سرعت سر باز کرده و دارای تراوش‌های چرکی به رنگ عسل تیره (قهوه‌ای) خواهد شد. در برخی موارد ضایعات عمقی‌تر بوده و تراوش از راه **فیستول‌های** ایجاد شده خارج می‌شود.

رگ‌های لنفی به صورت فیبروزی، قطور و شعاعی از ضایعات خارج شده و با همدیگر ارتباط می‌یابند. گره‌های لنفاوی زه‌کشی‌کننده ناحیه، درگیر شده و ممکن است تراوش‌های غیر طبیعی داشته باشند.

عمده ناحیه درگیری ضایعات پوستی، قسمت میانی مفصل خرگوشی است ولی این‌گونه ضایعات در هر قسمت از بدن می‌تواند ایجاد شود.

جانوران درگیر با فرم مزمن بیماری عمدتاً تا چندین ماه بیمار بوده و پی در پی بهبودی رانشان می‌دهند ولی سرانجام یا از پادر آمده یا با یک بهبود ظاهری به عنوان موارد پنهان باقی می‌مانند .

متأسفانه این بیماری واکسن و روش پیشگیری از راه ایمن‌سازی ندارد و اهم روش‌های مهار بیماری بر این پایه اند :

- رعایت شرایط قرنطینه‌ای کامل و پیشگیری از هر گونه رفت و آمد بدون ضابطه دام. منظور دامی است که پیشینه آن از لحاظ سلامتی دقیقاً مشخص نیست. گفتنی است که هم‌اکنون همگی اسب‌هایی که توسط کارشناسان سازمان دامپزشکی کشور مورد آزمایش مالنین قرار گرفته‌اند دارای برگه گواهی سلامت مدت دار هستند که در آن وضعیت سلامتی دام کاملاً مشخص شده‌است .
-انجام آزمایش مالنین به صورت روتین به فاصله هر ۳ هفته تا هنگامی که جمعیت دلخواه در ۳ آزمایش پیاپی هیچگونه موردی از واکنش مثبت یا مشکوک نداشته باشد .

-جداسازی و معدوم سازی هرچه سریعتر دام‌های راکتور که بدین منظور اقدامات بهداشتی زیر باید به دنبال تشخیص دام راکتور انجام گیرد :

- ۱- وسایل انفرادی و تیمار دام دچار به طورکلی سوزانده و معدوم شود .
- ۲- پس از سوزاندن و دفن بهداشتی فضولات و کود ،جایگاه اسب با مواد ضدعفونی‌کننده گند زدایی شده (مناسبترین ضدعفونی‌کننده سود سوزآور است) و حداقل به مدت ۶ هفته بدون استفاده بماند .
- ۳- معدوم کردن اسب آلوده با رعایت مسائل بیوسکوریتی به گونه‌ای که تماس با دام به کمترین حد ممکن برسد .
- ۴- محل دفن لاشه باید پیش از معدوم کردن دام آلوده آماده شده باشد ، این محل باید به دوراز کانال آب، چشمه، کاریز و دیگر مسیرهای همگانی باشد .

تب برفکی

تب برفکی یا «بیماری دهان و پا» یک بیماری عفونی و گاهی کشنده ویروسی است که موجب بیمار شدن حیوانات زوج سم از جمله گاو اهلی و اعضای خانواده گاوسانان می‌شود. این ویروس عامل بیماری در ابتدا به مدت دو تا سه روز تب شدید ایجاد نموده و متعاقباً تاولهایی در داخل دهان و روی پا ظاهر می‌شود که ممکن است پاره شده و موجب لنگش حیوان شود. این بیماری بسیار واگیردار است و قطرات آبروسل دفع شده از حیوان آلوده، تماس با تجهیزات دامداری، غذا، وسایل نقلیه، البسه آلوده و حیوانات شکارچی اهلی و وحشی موجب گسترش بیماری می‌شوند. این بیماری به عنوان طاعون برای صنعت دامداری محسوب می‌شود . کنترل بیماری منوط به واکسیناسیون، مراقبت شدید نقل و انتقال حیوانات، قرنطینه نمودن حیوانات مبتلا، اعمال محدودیت در خرید و فروش حیوانات و گاهی معدوم نمودن میلیون‌ها راس دام است .

گاو، گاو میش، گوسفند، بز، خوک، گوزن و آهو به بیماری تب برفکی حساس می‌باشند. انسان به ندرت به این بیماری مبتلا می‌شود . دوره کمون بیماری بین ۳-۶ روز می‌باشد. علائم مشخصه بیماری در گاو عبارتند از: تب بالا، کاهش شدید تولید شیر بی اشتهایی و افسردگی شدید تشکیل زیکولهای حاوی مایع سروزی و شفاف در مخاط دهان زبان و بالشتک دندانی و همچنین ناحیه تاج سم و فضای بین انگشتی می‌باشد. این زیکولها به راحتی پاره می‌شود و ناحیه زخمی بر جای می‌گذارد که اگر در ناحیه پا باشد منجر به لنگش شدید و اگر در ناحیه دهان باشد منجر به ریزش شدید بزاق و اشکال در تغذیه در نتیجه کاهش شدید وزن حیوان و کاهش شدید تولید شیر می‌گردد. این زخمها در مدت یک هفته رو به بهبودی می‌روند. در گوسفند و بز نیز علائم مشابه گاو است ولی شدت علائم

خفیف تر بوده و فقط ضایعات شدید در ناحیه پا منجر به لنگش حیوان می‌شود. اگرچه میزان شیوع بیماری به ۱۰٪ نیز می‌رسد ولی میزان تلفات آن در دامهای بالغ تا ۲٪ و در دامهای جوان تا ۲۰٪ می‌باشد. علت عمده تلفات در گوساله‌ها و بره‌ها التهاب عضله قلب و بروز آریتمیهای قلبی می‌باشد.

از عوارضی که پس از ابتلای به تب برفکی بر جای می‌ماند می‌توان به: سقط جنین، ورم پستان، اختلال تنفسی همراه به له له زدن، رشد بی از حد پوشش بدن، کاهش تحمل به گرما و [دیابت ملیتوس](#) نام برد.

ویروس تب برفکی هم از نظر فنوتیپی و هم از نظر ژنتیکی متغیر می‌باشد. هفت سروتیپ از این ویروس به نام‌های A، C، O، A، Asia 1، SAT1، SAT2 و SAT3 وجود دارند و هر کدام تحت تیپها و واریانتهای مختلفی دارندو تعداد آنها آنقدر زیاد است که به سختی می‌توان آنها را [طبقه‌بندی](#) نمود. علت این [تنوع ژنتیکی](#) بروز خطا هنگام تکثیر ویروس و بروز جهش‌های ژنتیکی می‌باشد و جهش ژنتیکی تمام خصوصیات مهم ویروس از جمله تمایل به بافت هدف و همچنین طیف میزبانی آن را تحت تأثیر قرار می‌دهد. با توجه به تعداد آنتی ژنهای محدود موجود در واکسن و تعداد بسیار زیاد ویروسهای در حال گردش در طبیعت، عملیات واکسیناسیون و پیشگیری از بیماری نیز با مشکل روبرو خواهد شد.

آنفلوآنزای فوق حاد طیور

آنفلوآنزای پرندگان گونه‌ای بیماری ویروسی است. این ویروس خود دارای سه تیپ A، B، C است. تیپ A توسط تحت آنتی‌ژن‌های H و N تقسیم‌بندی می‌گردد. ویروسهایی که در آزمایش‌ها جداسازی می‌شوند از گونه A این ویروس و از زیررده‌های H₅ و H₇ اند. موارد ابتلای انسان به این بیماری نیز بیشتر در مناطق روستایی مشاهده شده‌است. علل آلودگی انسان‌ها در موارد یافت شده:

- ارتباط مستقیم با پرندگان بیمار

- ارتباط مستقیم با لاشه‌های پرندگان کشته شده به‌وسیله این بیماری

پرندگان آبی و وحشی به‌عنوان منابع طبیعی ویروس آنفلوآنزای نوع A شناخته شده‌اند. پرندگان مهاجر می‌توانند فرم ضعیف این ویروس را برای مسافت‌های طولانی با خود حمل کنند بدون اینکه علائمی را از خود نشان دهند یا در تعداد بالایی دچار مرگ و میر شوند. در این پرندگان همچنین فرم قوی ویروس آنفلوآنزای طیور به ندرت جدا شده‌است. بنابراین نقش این پرندگان در پخش آنفلوآنزای طیور با قدرت بیماری‌زایی قوی ناشناخته باقی می‌ماند.

ویروس آنفلوآنزا سندرمدی از آلودگی‌های بدون علامت تا آلودگی خفیف [دستگاه تنفسی فوقانی](#) و کاهش تولید تخم، و بیماری عمومیت یافته با علائم تنفسی، رال (خس خس سینه)، ریزش اشک، [سینوزیت](#)، سیاه شدن قسمت‌های بدون پر مانند تاج و ریش، تورم سر و صورت، ژولیدگی پرها، [اسهال](#)، و بروز درگیری [سیستم عصبی](#) همراه با مرگ سریع را در پرندگان ایجاد می‌کند. [دوره نهفتگی](#) در اشکال مختلف بیماری متفاوت و بین چند ساعت تا ۳ روز در یک پرنده و در یک گله تا ۱۴ روز است. طول این دوره به میزان آلودگی ویروسی، راه عفونت، گونه پرنده، قدرت بیماری‌زایی ویروس و عوامل محیطی مانند [گرد و غبار](#) و [آمونیاک](#) بستگی دارد. بیماری آنفلوآنزا فوق حاد در طیور تخم‌گذار و مادر شروعی ناگهانی و دوره‌ای کوتاه بین ۳ تا ۷ روز دارد.

گردآوری: دکتر آل معصوم

بیماری مسمشه در اسب

بیماری های گلاندرز (مسمشه) و میولیدوز (شبه مسمشه)

www.aflarok.com

بیماری مسمشه در انسان

تست مالتین جهت بررسی مسمشه

خونگیری جهت بررسی مسمشه

ضایعات تب برفکی در پستان

ضایعات تب برفکی در دهان

معدوم سازی پرندگان مبتلا به آنفلانزا

تلفات آنفلانزای فوق حاد پرندگان